

FAKTAARK

GØR MARKERNE TIL GODE LEVESTEDER FOR MARKVILDTET

- Sådan kan vildt- og bivenlige tiltag etableres på de støtteberettigede marker

Derfor betyder vildt- og bivenlige tiltag noget

Lærken, haren og agerhønen er nogle af de dyr, der lever i og omkring dyrkede marker. Arterne har gennem mange år været i støt tilbagegang, fordi de mangler føde, dækning og ynglesteder. Små tiltag, der giver variation i forhold til afgrøden, er et vigtigt supplement, der giver dyrene mulighed for at gennemføre deres livscyklus. Dette faktaark giver eksempler på enkle tiltag, der er mulige at etablere på støtteberettigede arealer.

Så lidt skal der til

Det gælder om at ændre strukturen og øge variationen i agerlandet. En kombination af vildtstriber, barjordsstriber og insektvolde giver arter som agerhøns og harer og deres afkom føde i de perioder, hvor det ellers kniber. Samtidig får arterne gode rede-, skjule- og hvilesteder. De enkelte

tiltag kan forbinde eksisterende levesteder og virker hver for sig som ledelinjer for såvel store som små dyr i naturen.

Gode og enkelte vildttiltag

- Vildtstriber, som består af en eller flere af nedenstående
 - Udyrkede striber baseret på spildfrø og naturlig frøpulje
 - Striber med isået vildt- og bivenlige planter
 - Græsstriber med gammel vegetation
 - Græsstriber med kort vegetation
- Barjordsstriber
- Insektvolde
- Lærkepletter

Tiltagene kan etableres enkeltvis eller i kombination med hinanden.

Vildtstriber

Effekt

I vildtstriberne er der basis for en god frøproduktion til agerlandets fugle. Striber med naturlig fremspiring eller isåede blomsterblandinger tiltrækker store mængder insekter - insekter som giver et godt fødegrundlag for mange dyr og deres afkom. En kortslået græsstribe giver grøntføde til harer og hjortevildt. Græsbræmmer med langt gammelt græs giver redeskjul, læ- og overvintringssted.

Etablering

Etableres enten fra jordens naturlige frøpulje og spildfrø i stubben fra tidligere afgrøder eller ved tilsåning af arealet med en vildt- og bivenlig frøblanding. Lav udsædsmængde i den vildt- og bivenlige frøblanding giver samtidig god basis for opvækst af de naturlige 1-årige plantearter, der udgør et vigtigt fødegrundlag for flere dyrearter.

Vildtstriberne kan etableres på mange måder, men det er optimalt at udså tyndt, så striberne kan skabe variation i forhold til den tætbevoksede markflade. Der kan være forskellige formål med striberne afhængig af, hvordan de etableres.

Regler

Vildtstriberne har ingen gødningskvote, men de må dog godt gødes og sprøjtes som den øvrige del af marken, selvom det ikke anbefales. Vær opmærksom på gødningsreglerne (se afsnit om "Nedsat kvælstofkvote"). Permanente afgrøder som elefantgræs, rørgræs, buske og træer må ikke indgå i striben, og den skal holdes fri for opvækst af træer og buske.

Der gælder særlige regler for vildtstriber på brakarealer

Blandt andet må striben ikke sprøjtes og gødes, og der må ikke udsås majs, hverken i blanding eller renbestand, eller korn i renbestand. Læs mere om reglerne i faktaarket [Natur- og vildtstriber på braklagte arealer og randzoner](#).

Ved at kombinere tiltag opnår man større effekt.

FOTO: ERIK SILKJÆR PEDERSEN, DJURSLAND LANDBOFØRENING

I midtmarken har tiltagene en stor effekt, da de bryder de store markflader.

Barjordsstriber

Effekt

Barjordsstriberne bruges af hønsefuglene til at støvbade i (baleplads). På den måde holdes fjerdragten i orden. Både hønsefuglenes kyllinger og harekillinger har brug for bare pletter, hvor de kan tørre efter regnskyl. Desuden kan fuglene finde insekter og nye spirer på striberne.

Regler

Barjordsstriberne må være maks. 3 meter brede. Striben skal placeres i markens yderkant eller mellem hovedafgrøden og en vildtstribe eller insektvold. Det er dog en forudsætning, at vildtstriben eller insektvolden er placeret i tilknytning til et markskel. Hvis barjordsstriben ønskes midt i marken, skal marken opdeles. Barjordsstriberne kan, ved mekanisk hjælp, holdes fri for plantevækst.

Barjordsstriber må ikke etableres inden for 5 meter fra søer, åbne vandløb, kystlinjer samt beskyttede fortidsminder.

Insektvolde

Effekt

Insektvoldene skaber med sin opbygning særligt gode levesteder for mange insekter, heriblandt også mange nytteinsekter, der kan begrænse en opformering af bladlus. Blandt andet agerhønsenes kyllinger er helt afhængige af store

mængder insekter for at overleve. En anden vigtig funktion er, at insektvoldene er gode som rede-, yngle- og rasteområde for hønsefugle og andre agerlandsfugle.

Opbygning

Insektvolden etableres ved sammenpløjning af furer, så der dannes en 1-2 meter bred og ½ meter høj vold. Volden tilsås med tuedannende græsser og/eller blomstrende og frøsættende flerårige urter. Insektvolden bør ikke slås, da målet netop er at få en biotop med gammel vegetation, der giver skjul og overvintringssted for insekter og markvildt. Undgå skarp furekant, der kan være en barriere for kyllinger og biller.

Placering

Insektvolden placeres, hvor det passer ind i markdriften. Det giver størst effekt at placere den midt på store markflader, og hvor der kommer mest mulig sol på volden. Undgå at etablere insektvolden helt ud til markkanten i begge ender af marken. Så er det fortsat muligt at komme rundt med maskiner.

Regler

Insektvolden må ikke være højere og bredere, end den kan pløjes væk igen. Insektvolden skal holdes fri for opvækst af træer og buske.

Lærkepletter

Effekt

Lærkepletter er pletter i en tilsået mark, hvor der ikke er etableret plantedække. Lærkerne foretrækker landbrugsjord med en sparsom vegetation til redebygning, og hvor der er gode fødesøgningsmuligheder til ungerne om sommeren. Ved at efterlade små, utilsåede lærkepletter i afgrøden bliver der igen skabt bedre levevilkår for lærkerne på grund af plads til redebygning og fødesøgning

Placering

Det er bedst, hvis lærkepletterne placeres 50 meter fra levende hegn, af hensyn til rovfugle. Rent praktisk sker etableringen ved at løfte såmaskinen nogle meter.

Regler

De enkelte lærkepletter må maksimalt være 100 kvadratmeter ifølge reglerne for Grundbetaling.

Samlede regler for vildt- og bivenlige tiltag

Der må etableres vildt- og bivenlige tiltag hele året. Vildt-striberne må maksimalt være 10 meter brede. Det er oplagt at tilpasse stribernes bredde til såmaskinen eller slåmaskinen. Striberne kan for eksempel bruges til at arrondere skæve markkanter og må placeres overalt i marken.

De vildt- og bivenlige tiltag må maksimalt udgøre 10% af den samlede mark. Der må gerne anlægges flere slags tiltag ved siden af hinanden, dog på den betingelse, at den samlede bredde ikke overstiger 10 meter. Anlægges der flere

sammenhængende tiltag på samme mark, skal afstanden imellem dem være minimum 10 meter. Vildt- og bivenlige stribes indgår som en del af den mark, de er etableret i, og de skal derfor ikke indtegnes separat på markkortet.

Striberne kan etableres på både dyrkede marker og brakmarker, samt på arealer med omdriftsgræs, men ikke på arealer med permanente afgrøder og permanent græs.

Nedsat kvælstofkvote

Vildt- og bivenlige tiltag har ingen gødningskvote, hverken på dyrkede marker eller brakmarker. Til beregning af gødningskvoten skal der laves en N-korrektion i gødningsplanen, hvor arealer med vildttiltag fratrækkes gødningskvoten. På dyrkede marker må der gødes med afgiftsbelagt gødning. Vildttiltag på brakarealer må ikke gødes.

Undlad sprøjtning i kanten af marken

Sprøjtnefrie randzoner i sig selv eller langs de beskrevne biotoper giver et større fødegrundlag for insekter og dermed fuglevildtet. Kombineres den sprøjtnefrie kant med nedsat gødskning og evt. tyndere såning, bliver der skabt et ideelt levested for agerlandsfugle og insekter.

KONTAKT

Cammi Aalund Karlslund, seniorkonsulent, Natur og Miljø
Planter & Miljø
caa@seges.dk
D +45 8740 5423